

Kantelu Työterveyslaitoksen toiminnasta Etelä-Suomen aluehallintovirastoon (AVI) (9.8.2012).
Aluehallintovirasto siirsi asian käsittelyn Sosiaali- ja terveysministeriölle.

Pyydämme selvitettäväksi, onko Työterveyslaitos laiminlyönyt tehtävänsä määrittäessään viitearvot terveiden ja sairaiden rakennusten arviointiin. TTL:n viitearvot on asetettu niin, etteivät ne ylity terveissä (control), mutta eivät myöskään home- ja kosteusvaurioisissa (mold damaged) toimistorakennuksissa. Molemmissa viitearvojen taustaksi TTL:n verkkosivuilla annetuissa julkaisuissa (Salonen et al 2007, Atmos Environment 41, 6797-6809 ja Salonen et al 2008) sanotaan, että siinä esiteltyjä viitearvoja ei pidä käyttää terveyshaittojen arviointiin. Viitearvot eivät ole terveiden ja sairaiden rakennusten välissä, vaan molempien yläpuolella.

Edellä mainitulla tavalla asetetut viitearvot ovat johtaneet siihen, että työpaikkaan liittyviä sairastumisia ei kyetä toteamaan ja ennaltaehkäisemään, sillä raja-arvot eivät ylity kosteusvaurioisissakaan tiloissa. Tilanne johtaa esim. siihen, että jo sairastuneet joutuvat oikeusturvaa saadakseen mm. palaamaan heidät sairastuttaneeseen rakennukseen kokeita varten (mm. PEF-seuranta). Tämä siis myös silloin, kun rakennus on selkeästi kosteusvaurioinen ja lisääntymisen ja pysyvän sairastumisen ehkäisemiseksi siellä oleskelua olisi vältettävä. Näin tapahtuu, koska sisäilman mikrobipitoisuuksien todetaan olevan viitearvojen alapuolella vaikka tiloissa kiistattomasti sairastutaan. Monissa suosituksissa todetaan lisääntymisen välttämisen olevan ensiarvoisen tärkeää pysyvän/vakavamman sairastumisen estämiseksi, mutta tätä ei voida noudattaa koska raja-arvoilla voidaan todeta käytännössä mikä tahansa rakennus terveeksi. Myöskään ammattitauteja/työperäisiä sairauksia ei voida todeta, jos työpaikka todetaan terveeksi.

TTL:n tulisi määrittää terveysperusteiset viitearvot bioaerosoleille. Tällä hetkellä TTL on määrittänyt viitearvot vain toimistoille ja nämäkään toimistoarvot eivät ole terveysperusteisia, vaan rakennusten teknisen kunnan arviointiin tarkoitettuja. Terveysviranomaiset kuitenkin käyttävät näitä viitearvoja terveysvaaran arviointiin. Työntekijän oikeudet määrittyvät sen perusteella, todetaanko työpaikalla terveyshaittaa vaiko ei. Nykyisessä tilanteessa näytön antamiseen tarvittavaa, viranomaisen hyväksymää työkalua ei siis ole olemassa.

TTL on määrittänyt sisäilman bioaerosolien raja-arvot seuraavasti: lähdeaineistoksi on valittu 77 rakennusta, joissa oli sisäilmaongelmaepäily. Nämä jaoteltiin vaurioituneisiin ja vaurioitumattomiin pääasiassa pintakosteusmittauksin ja hajuaistinvaraisesti(!). Näitä kahta ryhmää vertailtiin muutamilla mittauksilla. Tulosten perusteella saatiin kaksi ryhmää (jotka ensinnäkin ovat tilastollisesti liian hajanaisia ollakseen vertailukelpoisia): toisessa on matalammat, toisessa korkeammat mikrobipitoisuudet.

TTL on näiden perusteella asettanut viitearvot: korkeammalle kuin kummassakaan ryhmässä, eli siis edes sairaiden rakennusten ryhmä ei ylitä TTL:n asettamia arvoja. Näitä arvoja käytetään työpaikkojen terveyshaittojen määrittelyyn huolimatta siitä, että lähdetutkimuksessa mainitaan, ettei näitä arvoja tule käyttää terveyshaitan arviointiin.

Pyydämme selvittämään Työterveyslaitoksen käytössä olevien raja-arvojen laillisuutta. Onko oikein, että raja-arvot on asetettu korkeammalle kuin sairaissa rakennuksissa? Onko asianmukaista, että lähdeaineistoon on valittu kontrollirakennuksiksi sisäilmaepäilyrakennuksia sen sijaan, että vertailukohteiksi olisi valittu rakennuksia, joissa ei ole sisäilmaongelmaepäilyä? Onko oikein, että näitä arvoja käytetään ohjeiden vastaisesti terveyshaitan arviointiin?

Ovatko viitearvojen asettamisperusteet olleet virheelliset ja tulisiko niiden käyttö terveyshaitan arviointiin tästä syystä kieltää? Lisäksi pyydämme selvittämään, onko soveliasta, että TTL ei ole asettanut terveysperusteisia viitearvoja. Olisiko tämä voitu tehdä ja minkälaista tutkimusta tämän edistämiseksi on tehty? Toteutuuko tässä kohdin laki Työterveyslaitoksen toiminnasta ja ylipäänsä Työterveyslaitoksen tehtävä terveydensuojelijana ja työpaikkojen riskinarvioijana? Aiheuttaako TTL näin toimiessaan terveysvaaraa?

Lähteet: TTL:n bioaerosolien viitearvot : http://www.ttl.fi/fi/tyoymparisto/sisailma_ja_sisaymparisto/Documents/sisaympariston_viiitearvoja_82012.pdf

Fungi and bacteria in mould-damaged and non-damaged office environments in a subarctic climate. Heidi Salonen, Sanna Lappalainen, Outi Lindroos, Riitta Harju, Kari Reijula. Finnish Institute of Occupational Health. Atmospheric Environment 41 (2007) 6797-6807

Helsingissä 9.8.2012 Homepakolaiset ry